

Effektindikatorsystem for og evaluering av post 60
Satsingsområder og strategier per fylke
Vedlegg til strategisk analyse

Oxford Research AS
September 2008

Oxford Research er et skandinavisk analyseselskap som dokumenterer og utvikler kunnskap i analyser, evalueringer og utredninger slik at politiske og strategiske aktører kan få et bedre grunnlag for sine beslutninger. Oxford Research ble etablert i 1995 i København og har selskap også i Norge (Kristiansand) og Sverige (Stockholm). Se www.oxford.no for mer informasjon om selskapet.

Innledning

Ansvarsreformen innebærer at fylkeskommunene selv er ansvarlig for å vurdere hvilke utfordringer fylket står overfor, og utarbeide målsetninger og strategier ut fra hva en ønsker å prioritere. Dette vedlegget presenterer hvilke utfordringer, prioriteringer, målsetninger og strategier en har i hvert enkelt fylke.¹ Hensikten med dette er å gi en skjematisk og lett tilgjengelig oversikt over fylkeskommunenes ulike disposisjoner.

Kilde for opplysningene om fylkene er Fylkeskommunenes egne plandokumenter; fylkesplanen og det regionale utviklingsprogrammet (RUP), eller det enkelte fylkes tilsvarende dokument.² Det er betydelige variasjoner i strukturen på plandokumentene mellom fylkeskommunene. Dette er et resultat av ansvarsreformen. Både fylkenes prioriteringer og måte å arbeide på varierer, noe som gjør at det ikke er mulig å få til en enhetlig presentasjon av alle fylkene.

Det presiseres at de fylkesvise tabellene som følger i det videre ikke er uttømmende i forhold til fylkenes planer. For å få en utførlig presentasjon av fylkenes utfordringer, prioriteringer, målsetninger og strategier, er det nødvendig å konsultere fylkenes egne plandokumenter.

Dette notatet er et vedlegg til den strategiske analysen og inngår i den samlede rapportering fra prosjektet. I dette notatet er det ikke gjort forsøk på å vurdere om det eksisterer noen diskrepans mellom de nasjonale og de fylkesvise målsettingene for post 60. Videre analyse av dette vil bli gjort som en del av den samlede sluttevaluering fra prosjektet (del to av den strategiske analysen).

Fylkene er presentert etter geografisk beliggenhet – fra Finnmark i Nord og rundt kysten.

---

¹ Nord- og Sør-Trøndelag presenteres felles ettersom fylkene har utarbeidet felles styringsdokumenter

² Se kildeliste bakerst i dokumentet

Finnmark			
Utfordringer		Mål	Strategier
1	Finnmark må bli et enda mer attraktivt arbeids- og etableringssted	1 Gjøre Finnmark attraktiv og konkurransedyktig 2 Etablere attraktive arbeidsplasser	1 Sikre bofast og kompetent arbeidskraft 2 Sikre ungdom større medvirkning og innflytelse 3 Tilrettelegge for å øke kvinners muligheter og innflytelse i samfunn og næringsliv
2	Manglende etableringer av bedrifter og arbeidsplasser for å hindre fraflytting og manglende rekruttering til eksisterende næringsliv	Å skape levedyktige og attraktive lokalsamfunn med et robust næringsliv som bidrar til etableringer av virksomhet, innovasjon og nyskaping	1 Stimulere til etableringer ved hjelp av næringsfond og omstillingsmidler 2 Stimulere til utarbeidelse av lokale strategier for næringsutvikling 3 Stimulere til tettere dialog mellom kommunene og andre regionale aktører 4 Stimulere til tiltak innen innovasjon og kompetanse 5 Sikrer ungdom politisk medvirkning, nettbaserte aktiviteter og ung tiltakslyst
3	Kommunal infrastruktur 1 Vannverk som leverer for dårlig og for lite vann 2 Ikke tilstrekkelig tilgang på ledige næringsareal 3 Lite attraktive tettsteder og kommunesentra	1 Å ha vannverk som er godkjent i henhold til forskrifter og krav 2 Å ha tilstrekkelig tilgang på nødvendig utbyggingsareal til næringsformål 3 Å ha tettsteder og kommunesentra som framstår som attraktive	1 Stimulere til utbygginger av nye vannverk og oppgradering av eksisterende vannverk 2 Støtte utbygginger av nye og eksisterende næringsareal 3 Stimulere til og støtte oppgradering av kommunaltekniske anlegg i sentrale deler av kommunesentra og tettsteder
4	Industriprosjekter innen olje og gass og satsing mot øst krever opprusting av infrastrukturen	Å etablere infrastruktur som bidrar til næringsutvikling i Finnmark	Ved å skape felles enighet om de mest sentrale satsingsområder innenfor infrastruktur
5	Bredbånd i Finnmark har for lav kapasitet	Å bidra til at utbygging og anvendelse av bredbånd	Legge til rette for utbygging
Satsingsområdene			
1	Kompetanse- og innovasjonsfylket Finnmark		
2	Matfylket Finnmark a) Sjømat b) Jordbruk og reindrift		
3	Energifylket Finnmark a) Fornybar energi b) Petroleum		
4	Kulturfylket Finnmark		
5	Oppløvesfylket Finnmark		
6	Grensefylket Finnmark		

Troms		
Programområder		Fylkesplanmål og fokusområder
1	Kompetanse	Konkurransedyktige utdannings-, forsknings- og utviklingsmiljøer skal videreutvikles 1 FoU/høyere utdanning/forutsetninger for regionalt forankret kompetanseutvikling 2 Videregående opplæring – utfordringer mht arbeidsmarkedsutvikling
2	Næringsutvikling	Det skal tilrettelegges for et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig næringsliv 1 Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv 2 Landbruk 3 Fiskeri og havbruk 4 Kombinasjons/kulturbaserte næringer 5 Petroleum 6 Øvrig industri og tjenesteytende næringer 7 Reiseliv
3	Logistikk og infrastruktur	Infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms: Infrastruktur for transport og telekommunikasjon skal forvaltes og utvikles for å gi samfunns- og næringsliv vilkår for utvikling og markedstilgang på nivå med landets sentrale regioner 1 Transportinfrastruktur 2 Kystovervåkning 3 Bredbånd
4	Robuste regioner	1 Senterstrategi og lokalsamfunn * Hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i Troms skal opprettholdes ved å styrke hele senterstrukturen og skape livskraftige lokalsamfunn * For å stimulere til egenutvikling, selvstendighet og medansvar skal barn og ungdom sikres muligheter til deltakelse og innflytelse i det regionale demokrati - Senterstrategi - Lokalsamfunnsutvikling 2 Bærekraftig utvikling All virksomhet i Troms skal bygge på prinsippet om bærekraftig utvikling, som sikrer at naturgrunnlaget bevares og overleveres til framtidige generasjoner. - Arealressurser og biologisk mangfold - Marine ressurser - Rovvilt - Klima og energi - Avfall og forurensing 3 Kultur For å sikre det regionale mangfoldet i bosetting og levemåte skal vår felles kulturarv; både den norske, samiske og kvenske, legges til grunn for utvikling av alle samfunnsområder. Kulturpolitikk og folkehelsearbeid skal bidra til økt livskvalitet for befolkningen. - Samiske interesser - Kvenene – en nasjonal minoritet 4 Grunnleggende forutsetninger for offentlig sektor Opprettholde og utvikle samfunnsservice og gode levevilkår til innbyggerne i alle deler av fylket. - Kommuner/fylkeskommunen - Statlige arbeidsplasser - Forsvarets betydning for regional utvikling i Troms

Nordland		
Resultatområder og mål	Strategier	
1	Kompetanse: Kompetansenivået må heves og ny kunnskap må utvikles og tas i bruk, i samsvar med den enkeltes og arbeidslivets behov.	<ul style="list-style-type: none"> 1 Utvikle og forsterke samarbeidsnettverk og infrastrukturer 2 Tilby fleksible opplæringstilbud som kan distribueres lokalt 3 Utvikle et forpliktende samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet 4 Tilby en samordnet tjeneste for karriereveiledning 5 Styrke videregående skoler som sentral aktør i regional utvikling 6 Utvikling av det internasjonale Nordland 7 Økt innsats for at flere ungdommer fullfører utdanningen. 8 Styrke høyere utdanning og forskningsmiljøer 9 Øke FoU-aktiviteten i næringslivet
2	Innovasjon og entreprenørskap: Å utvikle et framtidrettet, nyskapende og lønnsomt næringsliv som gir attraktive arbeidsplasser og gode levevilkår. Dette skal skje gjennom å utnytte Nordlands ressurser og å styrke infrastruktur for innovasjon, entreprenørskap og FoU-virksomhet.	<ul style="list-style-type: none"> 1 Fremme kunnskapsbasert næringsutvikling gjennom utdannings-tilbud 2 Fremme kulturbasert næringsutvikling 3 Bidra til økt aktivitet innen utnyttelse av mineralske ressurser 4 Løfte fram miljø- og kulturaspektet i landbruksnæringen 5 Styrke markedsorienteringen og nyskapingsperspektivet i reiselivsnæringen 6 Fra ressurs til verdiskaping innen fiskeri- og havbruksnæringen – større grad av lokal videreforedeling 7 Bidra til utvikling og forvaltning av det potensialet som ligger innen fornybar energi 8 Arbeide for gode og forutsigbare rammebetingelser for prosessindustrien 9 Nye olje- og gassfelt skal gi betydelige ringvirkninger i Nordland 10 Bidra til etablering av lønnsomme arbeidsplasser og mer robust næringsstruktur 11 Videreutvikle næringshagene, forskningsparkene og kunnskaps-parkene
3	Regional utvikling: Gjennom samhandling skape robuste og bærekraftige regioner som danner grunnlag for økt verdiskaping og trivsel i Nordland.	<ul style="list-style-type: none"> 1 Etablere og utvikle institusjoner som kan håndtere regionale funksjoner for å fremme robuste regioner 2 Øke tilgjengeligheten for å gjøre det mulig for flere å få tilgang til regionale arbeidsmarkeder og servicefunksjoner 3 Skape regional identitet gjennom et bredt spekter av kulturelle tilbud med lokal og regional forankring 4 Involvere ungdom i sterkere grad i utvikling av regionale fortrinn 5 Øke samarbeidet om felles utfordringer og felles løsninger både i og utenfor regionale sentra 6 Bysentrene skal ta et spesielt ansvar overfor lokalsamfunn og nabokommuner for å bidra til vekst og utvikling 7 Ivareta og forsterke Nordlands posisjon i nordområdene
4	Infrastruktur: Å utvikle en effektiv og bærekraftig teknisk og fysisk infrastruktur som tilfredsstillere behovene til befolkningen og et konkurransedyktig næringsliv.	<ul style="list-style-type: none"> 1 Stimulere til effektive transportmuligheter 2 Arbeide for en vesentlig standardforbedret E6 3 Etablere et miljøvennlig og helhetlig kollektivtrafikksystem 4 Kollektivtrafikken skal samarbeide tettere med reiselivet 5 Sikre næringsliv og befolkning god og ren vannforsyning 6 Ferskvannskildene skal sikres mot ytre påvirkninger 7 Bidra til å gi alle deler av fylket tilgang på bredbånd 8 Bidra til å etablere IKT-løsninger for å fremme en positiv utvikling av småsamfunn 9 Forvalte kraftrettighetene på en strategisk og best mulig måte, samt ivareta sikkerhets- og beredskapsaspektet

Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag		
Innsatsområder	Målsettinger/satsingsområder	
1	En kraftig satsing på innovasjon og verdiskaping	1 Kreativitet, kunst og kultur skal bidra til utvikling og verdiskaping 2 Satsing på opplevelsesnæringer 3 Et nyskapende og internasjonalt trøndersk næringsliv 4 Etablere utviklingsarenaer for innovasjon og kommersialisering 5 Øke verdiskaping gjennom satsing på entreprenørskap 6 Øke kommersialisering av forskningsresultater/forretningsideer 7 Utnytte verdiene i regionens areal- og miljømessige fortrinn 8 eTrøndelag skal bidra til å utnytte den digitale utviklingen
2	En samordnet forsknings og utdanningspolitikk	1 Trøndelag fremstår som en attraktiv region å studere og forske i 2 Et utdanningstilbud som ivaretar kompetansebehovene 3 En opplæring hvor alle opplever likeverdighet, helhet og sammenheng 4 eTrøndelag skal bidra til å utnytte den digitale utviklingen
3	Trøndersk mat et fortrinn som skal utnyttes bedre	1 Utnytte jordbrukets muligheter og ressurser 2 Være Norges/verdens viktigste og mest nyskapende havbruksregion 3 Sikre matproduksjonen gode internasjonale markedsforhold 4 Sikre rekruttering og nytenkning i primærnæringene
4	En framtidrettet energisatsing	1 Petroleums- og naturgassressursene skal komme hele Trøndelag til gode 2 Se utnyttelsen av energiformer i sammenheng
5	En behovsrettet utbygging av infrastruktur	1 Økte statlige rammer og felles prioritering av samferdsel i Trøndelag 2 Null-visjonen er et mål for trafikksikkerhetsarbeidet 3 En bærekraftig arealpolitikk for handel og service
6	Trøndelag skal være et godt sted å leve og bo	1 Kunst og kultur bidrar til personlig vekst og trivsel – og dermed økt bolyst i alle deler av regionen 2 Trøndelag skal sammen med Jämtland bli en ledende region i bærekraftig utvikling internasjonalt 3 Et inkluderende samfunn som ivaretar innbyggernes sikkerhet og helse 4 Styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv 5 Landsdelens interesser skal ivaretas gjennom handlekraftig samhandling 6 Byene og distriktene gjør hverandre gode!

Møre og Romsdal			
Strategiske Satsingsområder		Målsettinger	Programmer
1	Nyskaping	Økt nyskapingstakt og -omfang	1 Entreprenørskap og gründeropplæring (HOPPID.NO) 2 Kunnskapsinfrastruktur 3 Kapitaltilgang
2	Kompetansebasert industriell vekst	Økt industriell verdiskaping basert på våre kompetansemiljø	1 Omstilling og nyskaping i industrien 2 Internasjonalisering 3 Produktutvikling og design 4 Utdanning og kunnskapsmiljø
3	Livskvalitet som næring	Økonomisk levedyktige næringer der kultur- og opplevingstjenester er drivkreftene	1 Reiselivsutvikling (REISELIVSPROGRAMMET) 2 Kultur- og opplevingstjenester 3 Omstilling og nyskaping i landbruket
4	Energi	Et verdiskapende fylke basert på våre energiressurser	1 Vekst i petroleumsnæringa (ENERGIREGION MØRE) 2 Ny energiproduksjon
5	Attraktive ABS-regionar	Attraktive og godt fungerende lokalsamfunn og regioner	1 Lokal- og regional mobilisering 2 Utbygging og opprusting av fysisk infrastruktur

Sogn og Fjordane		
Satsingsområder		Strategier
1	Sjøretta aktiviteter (havbruk og fiske, skipsfart og verftsindustri og næringer knyttet til olje/gass og mineralressurser)	<ul style="list-style-type: none"> 1 Skape møteplasser for å utvikle de sjøbaserte næringene i et samarbeid med næringslivet og kompetansemiljøene 2 Aktivt motarbeide forurensing av havmiljøet 3 Etablere ei styringsordning for å oppnå sikrere sjøtransport 4 Øke FoU-innsatsen i de sjøbaserte næringene
2	Industri	<ul style="list-style-type: none"> 1 Kjempe for de gode virksomhetene våre 2 Være på offensiven når det gjelder omstilling og kompetanseutvikling 3 Sikre at det er samsvar mellom bedriftenes behov og arbeidstakernes kompetanse gjennom fagopplæring og bedriftsintern omstilling 4 Forbedre rammevilkårene for industrien 5 Sammen med Innovasjon Norge og andre offentlige etater legge til rette for utvikling i næringslivet 6 Satse på lokalt eierskap og god tilgang på lokal risikovillig kapital 7 At en størst mulig del av den økonomiske avkastninga av vannkraftproduksjonen i fylket skal komme distriktet til gode 8 At restpotensialet som finnes av vannkraft i fylket må kunne bygges ut 9 Sikre lokal/regional råderett over vannkraftressursene 10 Legge til rette for videre utbygging av vannkraft 11 La selskapskatten bli tilbakeført til "produksjonskommunen" 12 Stimulere til å ta i bruk bioenergi og andre miljøvennlige energiformer
3	Nye næringer/ tjenester (samspill mellom kultur og næringsliv, reiseliv og tjenesteyting fra kunnskapsbedrifter)	<ul style="list-style-type: none"> 1 Arbeide for at det skal bli lettere å leve av kulturell virksomhet i fylket 2 Tilpasse virkemiddelapparatet slik at det er innretta for å møte behovene til kulturentreprenørene 3 Legge til rette for en videreutvikling av reiselivsnæringa i fylket basert på natur- og kulturgrunnlaget vårt 4 Følge opp omdømmet som fjordene har som attraktivt reisemål 5 Benytte våre unike naturverdier til å skape aktivitet og arbeidsplasser 6 Satse aktivt på kombinasjoner innen matproduksjon, kultur, natur, opplevelse og reiseliv 7 Utvikle kunnskap som støtter målet om naturbasert reiseliv i og omkring verneområdene våre 8 Utvikle kystkultur / kystnatur som reiselivsprodukt 9 Stimulere til flere, sterkere og mer dynamiske tjenesteytende bedrifter 10 Fortsette den internasjonale satsingen på tjenesteytende bedrifter 11 Stimulere til at tjenesteytende bedrifter dekker behovene innan ulike fag og bransjer over hele fylket
4	Småskala næringer og lokalsamfunn. Bruk og vern.	<ul style="list-style-type: none"> 1 Fremme entreprenørskap hos enkeltpersoner, bedrifter, utviklingslag og lokalsamfunn 2 Utvikle bygdenæringene, særlig innan tjenesteproduksjoner 3 Støtte prosjekter som bygger på lokal kunnskap, natur, kultur og identitet 4 Arbeide for at regelverk og andre rammevilkår blir lagt til rette for småskala verdiskaping 5 Støtte frivillige lag og organisasjoner som arbeider for bygda og tettstaden som en god plass å bo 6 Utvikle lokalt tilpassa offentlige tjenester 7 Stimulere til samarbeid om småskala produksjon, merkevarebygging, salg og distribusjon for å utnytte markedspotensialet 8 Satse på regionsentra 9 Bygge livskraftig landbruk i levende bygder 10 Videreutvikle et livskraftig landbruk og utvikle en fjellregionpolitikk

Hordaland			
Utfordringer	Målsettinger	Strategier	
1	<p>Arbeidskraft Mange bedrifter mangler nok kvalifisert arbeidskraft – men knappe arbeidskraftsressurser kan også være en pådriver for satsing på innovasjon og internasjonalisering</p>	<p>1 Lokalsamfunnene skal ha et livskraftig næringsliv basert på egne forutsetninger og særtrekk, og som grunnlag for gode arbeidsplasser</p> <p>2 Innovasjonen skal økes i et samspill mellom næringslivet, FoU – miljøene og offentlige styresmakter</p>	<p>Rammevilkår</p> <p>1 Påvirke statlige styresmakter 2 Samordne virkemiddelbruken 3 Legge til rette for investeringer fra offentlig og privat kapital i virksomheter med vekstpotensial 4 Utarbeide strategi for lokalisering av hovedkontorfunksjoner</p>
2	<p>Bærekraft Næringslivet er ikke bærekraftig nok – klimautfordringen representerer et kommersielt potensial for fylket</p>	<p>3 Potensialet for verdiskaping skal utløses i næringer der vi har særlige forutsetninger</p> <p>4 Hordaland skal ha best mulig rammevilkår for framvekst av næringsliv, som kompetanse, kapital og infrastruktur</p>	<p>Næringer med særlige forutsetninger, som det skal satses på</p> <p>1 Energi 2 Marine næringer, 3 Maritime næringer, 4 Reiseliv 5 Andre vekstkraftige næringer</p>
3	<p>Tiltrekkingskraft Urban tiltrekkingskraft kan tappe distriktene for arbeidsplasser og bosetning, samtidig som et attraktivt Bergen er en konkurransefortrinn for hele fylket</p>	<p>5 Hordaland og Bergen skal framstå som attraktive for lokalisering av hovedkontorfunksjoner</p>	<p>Innovasjon</p> <p>1 Aktiv bruk av ny kunnskap 2 Stimulere til innovasjonskultur 3 Legge til rette for næringsklynger og næringsnettverk 4 Utvikle etablererkultur</p>
4	<p>Markedskraft Et stadig mer åpent marked krever økt kompetanse og kontinuerlig innovasjon – globaliseringen er en drivkraft for økt nyskaping og internasjonal kompetanse</p>	<p>6 Tallet på nyetableringer i regionen skal økes</p>	<p>Livskraftige lokalsamfunn</p> <p>1 Utvikle samspillet mellom landbruk, kultur og reiseliv 2 Næringsvennlig offentlig sektor</p>
5	<p>Utviklingskraft Gode resultater må forsvares og sterke bransjer må videreutvikles – sterke klynger og forskingsmiljø gir et unikt grunnlag for entreprenørskap og innovasjon</p>		

Rogaland		
Hovedsatsingsfelt		Satsingsfelt
1	Konkurranssevne	1 Nyskaping i næringslivet 2 Energifylket Rogaland 3 Maritime Rogaland 4 Matfylket Rogaland 5 Reiseliv/Opplevelsesfylket Rogaland 6 Kulturbasert næringsutvikling
2	Kompetanse	1 Entreprenørskap og kompetanseutvikling 2 Styrket karriereveiledning 3 Satsing på realfag 4 Videreutvikle utdanningsløp på tertiærnivå (fag- og høyskolenivå) 5 Internasjonalisering 6 Satsing på helsefag
3	Kommunikasjon	1 Trafikksikkerhet 2 Kollektivtrafikk 3 Gang- og sykkel 4 Veisystemet 5 Miljøutfordringer innen samferdsel 6 Universell utforming 7 Sjøtransport 8 Luftfart 9 Reiseliv 10 IKT
4	Kvalitet	1 Bærekraftig regional utvikling i samarbeid 2 Helsefremmende arbeid 3 Fysisk aktivitet 4 Natur- og kulturbaserte opplevelser 5 Natur- og kulturbasert næringsliv 6 Sikring og forvaltning av natur- og kulturverdier

Vest-Agder			
Utfordringer		Målsetting	Satsingsområder
1	1 Globalisering med flyt over landegrensene av kapital, ny teknologi, innsatsfaktorer og ferdigprodukter 2 Raske teknologiske fremskritt gir fortrinn for de som evner å ta teknologien i bruk 3 Behov for kvalifisert arbeidskraft med spesialisert kompetanse og kontinuerlig oppdatering 4 Stadig strengere miljøkrav	Et variert og lønnsomt næringsliv i hele fylket med vekst og nye, varige arbeidsplasser.	Kompetanse
2			Kommunikasjon
3			Nyskaping
4			Internasjonalisering
5			Utnyttelse av lokale fortrinn og ressurser
6			Reiseliv

Aust-Agder		
Satsingsområde		Strategi
1	Regional utviklingspolitikk	1 Utvikle partnerskap for en bedre samordning av de regionale virkemidlene
2	Funksjonelle regioner	1 Videreføre arbeidet med å etablere funksjonelle interkommunale samarbeidsmønstre, inklusive samarbeidsløsninger på tvers av fylkesgrensene.
3	Byer og tettsteder	1 Det bør etableres samarbeid om planlegging av utbyggingsområder for boliger på tvers av kommunegrensene
4	Reiseliv - rekreasjon	1 Videreutvikle den samordnede satsingen på reisemålene Sørlandet og Setesdal som helårs reisemål og Hovden som vinterdestinasjon gjennom årlige handlingsprogram. 2 Gjøre reiselivstilbudene mer synlige ved økt bruk av IKT i informasjons- og markedsføringsarbeidet
5	Oppbygging og bruk av Aust-Agder utviklings og kompetansefond	1 Sikre at kompetansefondet bidrar til økt kompetanse, nyskapingsevne og etablering av universitet i landsdelen.
6	Nyskaping, innovasjon og omstilling	1 Opprette kompetansesenter for å øke FoU-aktiviteten i regionen, stimulere til anvendelse av UiAs kompetanse og bidra til nyskaping og innovasjon. Fokus for aktiviteten vil være områder som er sentrale for arbeidslivet i regionen. 2 Videreutvikle samarbeidsmodeller mellom høgskole, næringsliv og det offentlige som har vist seg å øke FoU-utnyttelsen i regionen, og etablere mer omfattende nettverk knyttet til UiAs randsoneraktiviteter. 3 Bedre kunnskapen om bedriftsrettede forskningsmidler ved å starte et prosjekt for oppfølging og videreutvikling av bedrifter som nytter seg av "skattefunn"-ordningen. 4 Følge opp omstillingsarbeidet i fylket: Omstillingsprogrammet i Evje og Hornnes kommune, grunnet omlegging av forsvaret; Omstillings- og nyskappingsarbeidet i Østregionen videreutvikles. 5. Bransjevis nyskaping og omstilling. Inspirere bedriftene til å intensivere innovasjonen i bedriftene.
7	Entreprenørskap	1 Utforme gode etablerertiltak ved å videreutvikle samarbeidet mellom Etablererservice og den kommunale etablererveiledningen. 2 Gi etablerere et godt starttilbud ved å videreføre og styrke ordningen med etablererstipend.
8	Næringsklynger/-hager	1 Arbeide for å få etablert/videreutviklet en næringshage på Evje 2 Opprette oppstartshjelp og forsterke nettverket for nyetablere (inkubatorvirksomhet) ved næringshagene i Risør og Evje 3 Utvikle prosjektet "Det maritime Sørlandet" for å stimulere til etablering av et regionalt innovasjonssystem i maritime næringer på Agder

Telemark			
Programområde	Målsetting	Strategier	
1	Omstilling, nyskaping og nyetablering	Få til rammevilkår som stimulerer til omstilling, nyskaping og nyetablering	<p>1 Gjøre bedriftenes rammevilkår bedre og mer stabile ved at det offentlige fører en aktiv og forutsigbar næringspolitikk</p> <p>2 Legge grunnlaget for lokale, nasjonale og internasjonale nettverk mellom bedrifter, forskningsmiljø, finansmiljø og offentlige myndigheter</p> <p>3 Utvikle et offensivt lokalt finansmiljø, som skaffer mer egenkapital og risikokapital til bedriftene</p> <p>4 Vurdere om det er kommuner/regioner der næringsutviklingen er slik at det er grunnlag for omstillingsstatus, og eventuelt planlegge og gjennomføre omstillingstiltak</p>
2	Grenland	Utvikle Grenland til et vekst- og nyskappingscenter med aktive bedriftsklynger.	<p>1 Påvirke staten til å lokalisere det planlagte forsknings- og innovasjonssenteret for gass til Grenland</p> <p>2 Stimulere til lokale nettverk mellom bedrifter, forskningsmiljø, finansmiljø og det offentlige</p> <p>3 Stimulere til kommersielle bedriftsnettverk med europeiske regioner</p> <p>4 Lage en klima- og energiplan for å få en samlet håndtering av klimagassutslippene</p>
3	Forretningsmessig tjenesteyting	Få mer forretningsmessig tjenesteyting	<p>1 Utvikle lokale møteplasser mellom tjenesteleverandører og kunder i næringslivet og i det offentlige</p> <p>2 Stimulere til nyetableringer i forretningsmessig tjenesteyting i Program for entreprenørskap</p>
4	Reiseliv	Øke attraksjonskraften til reisemålene og reiselivsproduktene i Telemark. Utvikle samspillet mellom kultur og reiseliv	<p>1 Stimulere utviklingen av gode, konkurransedyktige reisemål gjennom et forpliktende samarbeid mellom kommunen, grunneiere, investorer og aktørene i reiselivsnæringen</p> <p>2 Stimulere utviklingen av gode enkeltbedrifter og attraksjoner</p> <p>3 Utvikle Telemark sitt særpreg og identitet gjennom kultur, natur, tradisjoner, landskap og utforming av stedene</p> <p>4 Målrettet styrking av kommunikasjoner både med hensyn til hovedvegnettet, rutegående transport, skilting/informasjon og hovedinnfallsporter for reiselivsaktiviteten</p> <p>5 Samordne og markedsføre reiselivstilbudene i fylket</p>
5	Gode lokalsamfunn	Utvikle og synliggjøre kvalitetene og særpreget i lokalsamfunnene	<p>1 Utvikle botilbudet og tjenestetilbudet på funksjonelt og estetisk vis i lokalsamfunnene</p> <p>2 Stimulere til mobilisering om lokalsamfunns- og næringsutvikling i de minste grendene</p> <p>3 Stimulere til aktiviteter i de frie organisasjonene</p> <p>4 Synliggjøre den regionale og lokale identiteten, bokvaliteten og de gode oppvekstvilkårene</p> <p>5 Verne og legge til rette for friluftsliv i de nære naturområdene, samt gang- og sykkelstier langs kyst og elver</p>
6	Entreprenørskap	Styrke opplæring innen etablering og entreprenørskap på alle nivå i samfunns- og næringslivet	<p>1 Gi gjennomgående opplæring i entreprenørskap</p> <p>2 Styrke opplæring i etablering for fremmedspråklige</p> <p>3 Legge til rette for nyetablering gjennom å tilby gratis veiledning til alle som vil etablere bedrift eller næring</p>

Vestfold			
Satsingsområder		Målsettinger	Strategier
1	Virksomheter: Investere i et innovativt og vekstkraftig arbeidsliv	Oppnå bedre balanse i arbeidsmarkedet, med et bredt arbeidsplassstilbud som omfatter virksomheter med suksess i en globalisert, kunnskapsbasert økonomi	<ul style="list-style-type: none"> 1 Etablere universitet og verdensledende spisskompetanse 2 Satse på ungdom 3 Bygge moderne og effektive transportsystemer 4 Øke den samlede konkurransekraften for byene i fylket 5 Skape kultur for utvikling 6 Bruke naturgass til verdiskaping i Vestfold 7 Arbeide for mer rettferdig fordeling av statlige midler
2	Omgivelsene: Bruke miljøkvalitetene til livsutfoldelse og verdiskaping	Bevare natur- og kulturmiljøkvaliteter som grunnlag for bosetting, identitet, rekreasjon, attraksjon og næringsvirksomhet	<ul style="list-style-type: none"> 1 Verne gjennom bruk og økt verdiskaping 2 Utvikle felles strategier for et kompakt Vestfold i et grønt landskap 3 Ivareta kulturlandskap og kulturmiljøer i byer og tettsteder 4 Fremme miljøvennlig transport 5 Være et foregangsfylke for miljøvennlig energibruk
3	Menneskene: Løfte sammen for en bedret folkehelse	Bedre folkehelse gjennom et styrket velferdsgrunnlag og jevnere sosial fordeling	<ul style="list-style-type: none"> 1 Påvirke folks livsstil mot mer fysisk aktivitet og sunnere ernæring 2 Bygge en plattform for den enkeltes livsmestring 3 Utjevne levekår gjennom arbeidsdeltakelse 4 Møte det økende behovet for pleie og omsorg 5 Sikre tidlig handling og tett samarbeid 6 Bruke "Helse i plan" som et langsiktig verktøy
4	Mobilisere Vestfold på vei mot regionenes Norge	Lykkes med å bli en del av en bærekraftig vinnerregion	<ul style="list-style-type: none"> 1 Sikre demokrati, verdiskaping og effektiv offentlig sektor 2 Skape en vekstkraftig region sør for Oslo 3 Påvirke forvaltningsreformen gjennom felles innspill 4 Videreutvikle partnerskap for å stå sterkt i en framtidig region

Østfold		
Prioriterte områder		Hovedmålsetting
1	Næringsutvikling	Hovedmålsettingen for næringspolitikken i Østfold er å øke verdiskapingen og konkurransekraften i næringslivet for å styrke økonomien, velferdsgrunnlaget og sysselsettingen i Østfold
2	Kompetanse	Det generelle kompetansenivået i Østfold skal høynes til minst gjennomsnittet for landet. Kompetansen innenfor nyskaping og innovasjon skal økes og opplæringsinstitusjonene skal ha et tilbud som optimaliserer den enkeltes mulighet for læring og samtidig ivaretar næringslivets og offentlig virksomhets behov for kompetent arbeidskraft
3	Kommunikasjoner	Kommunikasjonene skal bidra til økt verdiskaping og sysselsetting gjennom utvikling av et miljømessig og økonomisk effektivt transport- og kommunikasjonssystem der trafiksikkerhet gis høy prioritet
4	Kultur og kulturminner	Kulturen skal være et bærende element i utvikling av Østfold. Østfold skal ha et bredt tilbud innenfor kultur, for profesjonelle utøvere, amatører og publikum. Kulturminnene må forvaltes som ledd i en bærekraftig utvikling
5	Byer og tettsteder	Østfolds byer skal være motorer i den regionale utviklingen. Byer og tettsteder skal utvikles som funksjonelle, vakre og trivelige sentra som tilbyr sine egne og regionens øvrige innbyggere hensiktsmessig service, næringsliv og kulturarenaer
6	Levende bygder	Østfold skal ha levende bygder der bosetting, tradisjonelt landbruk og nye næringer utvikles innenfor en miljømessig forsvarlig ramme og hensynet til kultur- og naturlandskap, friluftsinnteressene og biologisk mangfold blir ivaretatt
7	Kyst og vassdrag	Utvikle Østfolds kyst- og vassdragsområder gjennom bruk og vern som kilde til livskvalitet og verdiskaping i et bærekraftig perspektiv. Ta i bruk områdene for friluftsliv og næring samtidig som det særpregede landskapet bevares og tilgjengeligheten for allmennheten bedres
8	Helse	Østfoldbefolkningens fysiske og psykiske helse skal bedres. Folkehelse: Redusere den totale risikobelastningen vi utsettes for og arbeide for at helsefremmende arbeid gir positive resultater og gevinster for den enkelte og samfunnet. Helse- og sosialtjenester: Helse- og sosialtjenestene skal være tilpasset befolkningens behov, være rask, effektiv og ha som siktemål å øke den enkeltes mestring av egen situasjon.
9	Barn og unge	Gi barn og unge gode og stimulerende oppvekstvilkår som legger grunnlag for en god psykisk og fysisk helse og stimulerer til aktiv samfunnsdeltakelse
10	Integrasjon	Østfold skal utvikles som flerkulturelt samfunn der ulike kulturer respekterer hverandre og alle grupper deltar i samfunnslivet, har gode levekår og bidrar til verdiskaping

Buskerud		
Fokusområder		Strategi
1	Innovasjon	1 Arbeidet med entreprenørskap i skolen og veiledning for etablerere og gründere styrkes 2 Videreføre arbeidet med Ungt entreprenørskap 3 Styrke arbeidet med arenabygging og dialogen mellom aktørene i innovasjonssystemet 4 Styrke etablerte og framtidrettede næringsmiljøer i Buskerud bygd på innovasjon og entreprenørskap 5 Utvikle regionsentrene i Buskerud som innovasjonsmotorer
2	Utdanning og kompetanse	1 Bedre samsvar mellom næringslivets behov og videregående utdanning og høyskoletilbudet 2 Høgskolen i Buskerud med tre avdelinger videreutvikles med nye fag og større kapasitet og samarbeidet i BTV-området utvides 3 De videregående skolene må sikres nødvendig kapasitet og tilfredsstillende bygningsmasse 4 Utvikle skolene på grunnskolenivå, videregående nivå og høgskolenivå som kompetansesentre i lokalsamfunnet 5 Styrke etter- og videreutdanningstilbudet for voksne 6 Styrke satsing på regionens forsknings- og utviklingsarbeid med basis i utdanningstilbudene og arbeidslivets regionale arbeidsområder
3	Næringsliv - Reiseliv	1 Medvirke til bedre samarbeidsrelasjoner innenfor reiselivet i Buskerud og se muligheter for samarbeid med andre, for eksempel gjennom fjellregion-samarbeidet 2 Hytteeieren og i noen grad turistene utgjør en viktig ressurs som aktør i lokalsamfunnet og gjennom den kjøpekraften de representerer
4	Næringsliv - Teknologi	1 Industrisamarbeid Kongsberg - Drammen - Vestfold - Grenland 2 Videreutvikle teknologi- og kompetansemiljøet på Kongsberg med vekt på anvendt teknologi, innovasjon og nyskaping 3 Støtte opp om utviklingen av Centre of Expertice på Kongsberg 4 Utvikle logistikksenter i Drammen 5 Videreutvikle arbeidet med geomatikk på Ringerike
5	Næringsliv - Naturbruk	1 Se sammenhengen landbruk - kultur - opplevelser og reiseliv 2 Produksjon og bruk av lokal mat 3 Utnytte mulighetene som ligger i og opp mot verneområder i sammenheng med reiselivet - lokal forankring 4 Landbrukets nye rolle
6	Stedsutvikling	1 Utvikle lokalsamfunn til dynamiske kulturarenaer 2 Være tilgjengelige møteplasser som innbyr til aktivitet 3 Dekke behov for boliger, arbeidsplasser og tjenestebehov for befolkningen 4 Kunne opprettholde sin identitet 5 Legge stor vekt på barn og unges interesser i by- og tettstedsutviklingen 6 Effektiv utnyttelse av næringsområder og boligområder, herunder fortetting av allerede bebygde arealer, og tilrettelegging for fleksibel energibruk 7 Tilrettelegge for trygge gang- og sykkelveier i tettsteds- og byområder 8 Prioritere utvikling av kollektivtrafikk i byer og bynære områder

Akershus			
Innsatsområde		Målsettinger	Strategier
1	Utdanning og næringsliv	<p>1 Øke andelen av befolkningen som tar yrkesfaglig og teknisk utdanning</p> <p>2 Legge til rette for at barn, unge og voksne i Akershus sikres et best mulig utdanningstilbud i samsvar med egne forutsetninger og arbeidslivets behov</p>	<p>1 Styrke veiledningstilbudet til barn, unge og voksne som står overfor yrkes- og utdanningsvalg gjennom et tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv</p> <p>2 Utvikle og synliggjøre regionens tilbud om teknologisk utdanning</p> <p>3 Bidra til et styrket samarbeid mellom videregående opplæring, høyskoler og arbeidslivet</p> <p>4 Aktørene i utdanningssystemet må samarbeide tett for å sikre fleksible ordninger og gode overganger mellom de ulike utdanningsnivåene</p> <p>5 Aktører i utdanningssystemet og arbeidslivet må samarbeide tett for å sikre høy kvalitet på opplæringstilbudet for voksne</p>
2	Nyskaping	Bedre hovedstadsregionens internasjonale konkurransekraft gjennom økt nyskaping og innovasjon	<p>1 Styrke etablering av nye kunnskapsbedrifter med utspring i regionens FoU-miljøer</p> <p>2 Legge grunnlaget for at kunnskapsbaserte nyetableringer får bedre vekstbetingelser gjennom tilrettelegging, finansieringsmuligheter og faglig bistand</p>
3	Hovedstadsområdet som internasjonal region	Styrke hovedstadsområdets posisjon som internasjonal region i forhold til andre europeiske byregioner	<p>1 Skape forståelse og oppslutning om hovedstadsregionens nasjonale rolle og viktigheten av å profilere regionen internasjonalt som en spennende og verdiskapende kunnskapsregion</p> <p>2 Benytte forskningsmiljøene og kunnskapsmiljøene i næringslivet i internasjonal markedsføring og synliggjøring av hovedstadsområdets fortrinn for internasjonale investorer</p>

Oslo		
Tema		Målsetting
1	Boliger og vekst i fjordbyen Oslo	Økt befolkning og tilrettelegging for tilstrekkelig antall boliger
2	Kunnskapsby for verdiskaping	1 Osloregionen skal utnytte sitt potensial som landets ledende næringsområde og styrke sin posisjon som internasjonal næringsregion 2 Osloskolen skal videreutvikles som en flerkulturell skole som gir alle elever likeverdige opplæringsmuligheter gjennom hele det 13-årige skoleløpet. Osloskolen skal være preget av trygghet og kvalitet, og inspirere elevene til læring og utvikling. Det skal være et godt samarbeid mellom skole og næringsliv om utdannings- og yrkesveiledning
3	Mangfoldig kulturby	Oslo skal være landets kulturelle sentrum, med et mangfoldig og bredt kunst- og kulturtilbud
4	Miljøby	Byen skal ha en bærekraftig byutvikling som imøtekommer behovene til dagens innbyggere uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine, trivelige byrom, et miljøeffektivt transportsystem og godt fungerende kretsløp
5	Trygg by	1 Barn og unge skal gis gode oppvekstarenaer slik at de kan utvikle seg til trygge, selvstendige og sosiale individer med respekt for andre. Barn og unge med vanskelige levekår skal ivaretas særskilt 2 Bedre helse, mindre helseforskjeller og en trygg og tilgjengelig by 3 Kommunen skal ha et godt sikkerhetsnett som sørger for at folk får hjelp etter behov. Brukere med omfattende omsorgsbehov skal føle trygghet for hjelp når de trenger det. Den forbyggende innsats mot fattigdom må samtidig styrkes
6	Nye Oslo – en mer effektiv kommune	Oslo skal ha et bredt og mangfoldig tjenestetilbud som bidrar til den enkeltes livskvalitet. Tjenestenes omfang, innhold og kvalitet skal ivareta den enkeltes evne til å mestre hverdagen. Kommunens økonomiske handlefrihet må sikres
7	Oslo – den demokratiske byen	Oslos innbyggere skal være med å påvirke byens utvikling. Politisk makt skal utøves i tett dialog med innbyggerne. En videreutvikling av demokratiet skal skje ved å tilbakeføre beslutninger i størst mulig grad til de som blir berørt og ved å legge til rette for engasjement og lokale initiativ
8	Oslo – en internasjonal by	Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad. Oslo internasjonale aktiviteter skal styrke byens profil, kompetanse og evne til å motta impulser for utvikling

Hedmark		
Programområder		Målsettinger/strategier
1	Næringsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> 1 Flere nyetableringer med vekstpotensial 2 Bidra til lønnsomme, innovative og omstillingsdyktige bedrifter 3 Et effektivt system for utdanning, læring og kunnskapsspredning som skal gi næringslivet tilgang på mennesker med relevant kunnskap av høy kvalitet 4 Internasjonalisering og eksport for å fremme regionalt næringsliv 5 Fremme forskningsaktiviteter som grunnlag for kunnskapsutvikling og verdiskaping 6 Utvikling av innovasjonssystemet, herunder næringshager, kunnskapsparke, inkubatorer og kompetanseinstitusjoner som høyskole, FoU-miljø
2	Stedsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> 1 En bærekraftig og funksjonell senterstruktur i fylket med basis i fylkets region- og kommunesenter 2 Miljøvennlige og attraktive byer, tettsteder og nærmiljøer med gode kommunikasjoner, stabil bosetning, levedyktig næringsliv og sterk stedsidentitet
3	Miljø, kulturarv og areal	<ul style="list-style-type: none"> 1 Livskvalitet, livsutfoldelse og næringsutvikling på basis av naturen og ressursgrunnlaget 2 Bidra til økt verdiskaping i kommuner og lokalmiljøer gjennom aktiv satsing på kulturarven
4	Kompetanseutvikling	<ul style="list-style-type: none"> 1 En attraktiv utdanningsinstitusjon nasjonalt og internasjonalt 2 En drivkraft i regionens utvikling 3 Et sentrum for innovasjon og forskning
5	Kulturutvikling	<ul style="list-style-type: none"> 1 Et rikt og mangfoldig kunst- og kulturliv som er en kraft til forankring, erkjennelse og utvikling både for enkeltmennesket og for samfunnet som helhet
6	Folkehelse	<ul style="list-style-type: none"> 1 Skape gode forutsetninger for å ta ansvar for egen helse 2 Bygge allianser og infrastruktur for folkehelse 3 En helsetjeneste som kjennetegnes ved å forebygge mer og behandle mindre 4 Tiltak basert på erfaring og kunnskap 5 Egen kvinnehelsestrategi

Oppland			
Satsingsområder		Målsettinger	Strategier
1	Kompetanse, omstilling og nyskaping	<p>Kompetansenivået skal heves for å øke bidraget til velferd, sysselsetting, sosial utjevning, vekst og verdiskaping i fylket</p> <p>Den videregående opplæringen i Oppland skal fortsatt være blant landets beste</p> <p>Det skal fortsatt legges til rette for livslang læring</p> <p>Innovasjonsevnen og lønnsomheten i Opplands næringsliv skal økes i planperioden</p>	<p>1 Styrke kvaliteten på videregående opplæring gjennom innføring av Kunnskapsløftet</p> <p>2 Oppfylle rettigheter etter opplæringsloven</p> <p>3 Styrke videregående opplæring sin rolle i den regionale utviklingen</p> <p>4 Økt satsing på nyskappingskompetanse gjennom Entreprenørskap i skolen</p> <p>5 Etablering av Innlandsuniversitetet som drivkraft i den regionale utviklingen</p> <p>6 "Den desentrale høyskolen i Oppland" utvikles for å gjøre utdanning på høyere nivå tilgjengelig uavhengig av bosted.</p> <p>7 Vektlegge FoU-arbeid rettet mot omstillings- og nyskappingsarbeid i næringslivet og offentlig sektor</p> <p>8 Styrke de konkurransedyktige næringsmiljøene i Oppland, innenfor industri, teknologi, landbruk, reiseliv og kultur og opplevelse</p> <p>9 Heve det grunnleggende kompetansenivået og utvikle samarbeidsrelasjoner som sikrer økt deltakelse i arbeids- og samfunnsnivå</p>
2	Samferdsel	<p>Økt realisering av samferdselsprosjekter for:</p> <p>1 Positiv utvikling av næringslivet</p> <p>2 Arbeidsplasser og bosetting i hele Oppland</p> <p>3 Bidrag til økt trafiksikkerhet</p> <p>4 Miljøeffektive og fremtidsrettede transportløsninger</p>	<p>1 Utvikle effektive og sikre transportårer til/fra Oppland og mellom regioner i fylket</p> <p>2 Videreutvikle et brukerrettet kollektivtransporttilbud</p> <p>3 Prioritere trafiksikkerhet høyt ved alle typer samferdselsvurderinger</p> <p>4 Miljøvennlige transportløsninger må legges til grunn ved all transportplanlegging</p> <p>5 Benytte fylkesvegene som aktivt virkemiddel i den regionale utviklingen</p> <p>6 Sikre utvikling av Gardermoen som hovedflyplass</p>
3	Kultur, miljø og helse	<p>Oppland utvikles som et livskraftig samfunn gjennom:</p> <p>1 Å ta i bruk natur og miljøkvaliteter i et bærekraftig perspektiv</p> <p>2 Et variert kunst- og kulturliv</p> <p>3 Et aktivt folkehelsearbeid</p> <p>4 Utslipp av klimagasser i Oppland skal reduseres</p> <p>Fylket profileres som Det grønne Oppland</p>	<p>1 Fremme kulturbasert næringsutvikling</p> <p>2 Aktivt kulturvern og utnyttelse av kulturarven til verdiskaping, opplevelse og kompetanseutvikling</p> <p>3 Fokus på miljøtiltak og miljøhensyn i private og offentlige bedrifter</p> <p>4 Bærekraftig arealbruk som sentralt element i miljøpolitikken for Oppland</p> <p>5 Et godt helsetjeneste tilbud til befolkningen</p> <p>6 "Tilgjengelighet for alle" som rettesnor for samfunnsutviklingen, utformingen av det fysiske miljø og tilrettelegging for fysisk aktivitet</p>
4	Stedsutvikling og arealforvaltning	<p>Bærekraftig arealutvikling tilpasset Opplands muligheter og utfordringer</p>	<p>1 Gjennomføre en bærekraftig arealpolitikk</p> <p>2 Satse på stedsutvikling for å øke stedenes kvaliteter</p> <p>3 Sikre og stimulere til utvikling av områder for fritidsbebyggelse og reiseliv</p> <p>4 Vektlegge en god forvaltning av kulturlandskap</p> <p>5 Utvikling av gode modeller for spredt utbygging</p>

Kilder:

Finmark: Ressurs RIK Region Finnmark 2008-2009. Regionalt utviklingsprogram

Troms: Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009

Nordland: Utviklingsprogram Nordland. 2008-2011 – Vekstfylket som griper mulighetene

Nord- og Sør-Trøndelag: Felles fylkesplan 2005-08

Møre og Romsdal: Handlingsprogram RUP 2008, Møre og Romsdal

Sogn og Fjordane: Veggen vidare for Sogn og Fjordane (mål og strategiar)(2004)

Hordaland: Regionalt utviklingsprogram for Hordaland 2008

Rogaland: Regionalt utviklingsprogram for Rogaland 2009

Vest-Agder: Fylkesplan 2002 Vest-Agder

Aust-Agder: Fylkesplan for Aust-Agder 2004-07, del 2 Handlingsplan.

Telemark: Fylkesplan for Telemark 2002-05

Vestfold: Regional utviklingsstrategi. Vestfold i en bærekraftig vinnerregion 2006–09

Østfold: Regional utviklingsplan 2007-2010. Handlingsplan for fylkesplanen Grenseløse Østfold

Buskerud: Fylkesplan for Buskerud, 2005-08

Akershus: Handlingsprogram for Akershus Fylkesplan 2008-09

Oslo: Kommuneplan 2004. Oslo mot 2020

Hedmark: Regionalt utviklingsprogram for Hedmark 2007-10

Oppland: Mulighetenes Oppland. Regionalt handlingsprogram 2008

VÅR KJERNEKOMPETANSE:

Oxford Research er et skandinavisk konsultentselskap som dokumenterer og utvikler kunnskap i analyser, evalueringer og utredninger slik at politiske og strategiske aktører kan få et bedre grunnlag for sine beslutninger. Oxford Research ble etablert i 1995 i København og har nå kontorer også i Norge (Kristiansand) og Sverige (Stockholm).